

Deveykus for the Common Man

בן פורת יוסף – פ'ורא

יש בו ב' בחינות, א' התבודד בינו לבין אלקיו יוכל לדבק בו יתברך ולא בהיותו העורב בין אנשים. בחינה ב' שגם בהיותו בין אנשים דבוק במחשבתו בו יתברך... ובחינה א' הוא מעלת נח... ובחינה ב' הוא מעלת אברהם... ובזה יובן וירא אליו ה'... ושמה תאמר שמעלה זו הוא לו רק בהיותו בביתו ולא בתוך העיר ששם בצאתו מפתח ביתו אז לפתח חטאת רובץ לכן אמר וירא אליו ה' באלמו ממרא ר"ל שגם בהיותו בתוך העיר שנקרא אלוני ממרא ששם היצר הרע מצוי להיות ממרים נגד השם יתברך בראיה ושמיעה ודיבור מכל מקום גם שם וירא אליו ה'!¹

ספר מורה נבוכים - חלק ג פרק נא

אבל בהגיע איש מבני אדם מהשגת האמתיות ושמתו במה שהשיג לענין שיהיה בו מספר עם בני אדם ומתעסק בצרכי גופו - ושכלו כולו בעת ההיא יהיה עם האלוה ית', והוא לפניו תמיד בלבו - ואף על פי שגופו עם בני אדם... זאת המדרגה איני אומר שהיא מדרגת כל הנביאים, רק אומר שהיא מדרגת 'משה רבנו' ע"ה... וזאת גם כן מדרגת ה'אבות', אשר הגיעה קרבתם אל האלוה ית' עד שנודע שמו בהם לעולם, "אלוהי אברהם, אלוהי יצחק ואלוהי יעקב... זה שמי לעולם"... כי אלו הארבעה - רצוני לומר; ה'אבות' ו'משה רבנו' - התבאר בהם מן ההתאחדות באלוה... והיו עם זה מתעסקים בהנהגת בני אדם והרבות ממון ומשתדלים במקנה ובכבוד... לא היו עושים אותם רק באבריהם לבד, וליבותם ודעותם לא יסורו מלפני האלוה... אלו הארבעה עומדים על תכלית זה השלמות אצל האלוה והשגחתו עליהם מתמדת ואפילו בעת התעסקם להרבות הממון - רצוני לומר, בעת המרעה ועבודת האדמה והנהגת הבית - היה מפני שתכלית כונתם היתה בכל המעשים ההם - להתקרב אל האלוה קרבה גדולה. כי תכלית כונתם כל ימי חייהם - להמציא אומה שתדע האלוה ותעבדהו, "כי ידעתיו למען אשר יצוה וגו'" - הנה התבאר לך כי כונת כל השתדלותם היתה לפרסם 'יחוד השם' 'בעולם' ולהישיר בני אדם לאהבתו... אין זאת מדרגה שיחשוב כיוצא בי להישיר להגיע אליה [ר' קאפח - ואין דרגה זו דרגה שאפשר שיחשוב איש אשר כמוני להדריך בני אדם להשיגה].

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף קיא/ב

ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום וכי אפשר לדבוקי בשכינה והכתיב כי ה' אלהיך אש אוכלה אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה כיוצא בדבר אתה אומר לאהבה את ה' אלהיך ולדבקה בו וכי אפשר לאדם לידבק בשכינה אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה

רמב"ן על דברים פרק יא פסוק כב

ונאמר ביהושע (כג ז ח) ובשם אלהיהם לא תזכירו ולא תשביעו ולא תעבדום ולא תשתחוו להם כי אם בה' אלהיכם תדבקו כאשר עשיתם עד היום הזה, אם כן היא אזהרה מאזהרות ע"ז, שלא תפרד מחשבתו מן השם אל אלהים אחרים, שלא יחשוב שיהיה בע"ז שום עיקר אלא הכל אפס ואין והנה זה כמו שאמר עוד (להלן יג ה) ואותו תעבודו ובו תדבקון, והכוונה להזהיר שלא יעבוד השם וזולתו אלא לה' לבדו יעבוד בלבו ובמעשיו:

רמב"ן על דברים פרק יא פסוק כב

ויתכן שתכלול הדביקה לומר שתהיה זוכר השם ואהבתו תמיד לא תפרד מחשבתך ממנו בלכתך בדרך ובשכבך ובקומך, עד שיהיו דבריו עם בני אדם בפיו ובלשונו, ולבו איננו עמהם, אבל הוא לפני ה' ויתכן באנשי המעלה הזאת שתהיה נפשם גם בחייהם צרורה בצרור החיים, כי הם בעצמם מעון לשכינה, כאשר רמז בעל ספר הכוזרי וכבר הזכרתי מזה בפרשת העריות (ויקרא יח ד) ומה שאמר יהושע "כאשר עשיתם עד היום", כי בהיותם במדבר וענן ה'

ספר תולדות יעקב יוסף פרשת וירא - אות א¹

עוד י"ל כי שמעתי בשם מוהר"ר נחמן קאסווי, שהוכיח לבני אדם שאינם מקיימין שיתיה ה' גם בעוסקו בסחורה ומשא ומתן, וכי תימא איך אפשר זה וכו', הא בהיותו בבית הכנסת ומתפלל אפשר לו לחשוב בכל מיני סחורה ומשא ומתן, ה"ה איפכא נמי אפשר ודפח"ח. ובזה יובן, וירא אליו ה' באלוני ממרא בשווקים וברחובות, וכי תימא אין זה אפשר ואמר והוא ישב פתח האהל, בבית הכנסת בתפלתו היצה"ר מפתה אותו לחשוב בכל מיני סחורה ומשא ומתן, אם כן איפכא נמי אפשר וק"ל:

עליהם והמן יורד מן השמים והשלו עולה והבאר לפנייהם תמיד וכל מעשיהם בידי שמים בדברים נסיים הנה מחשבתם ומעשיהם עם השם תמיד, ולכן יזהירם יהושע שגם עתה בארץ בהסתלק מהם המעשים הנפלאים ההם תהיה מחשבתם בהם תמיד לדבקה בשם הנכבד והנורא ולא תפרד כוונתם מן השם:

ספר נועם אלימלך - פרשת מטות

זהו שאמרו על רבי עקיבא כשהיה...מתפלל ביחיד, רוצה לומר שלפעמים כשהיה מתבודד בפני עצמו להתאחד באחדות # אדם מניחו בזוית זו ומצאו בזויות אחרת, פירוש שלבני אדם נדמה להם שהוא בזוית זו העולם הזה והוא היה בזוית אחרת בעולמות עליונים, כי כן דרך הצדיק אף שהוא מדבר עם בני אדם בכל זאת נפשו קשורה למעלה בעולמות.

ספר נועם אלימלך - פרשת שלח לך

והנה יש צדיק במדרגה עליונה מאד שהוא דבוק תמיד ולא יטרידו שום טירדא ואף שמדבר בדברים גשמיים ונראה לעיני אדם שהוא נפסק מדבקותו אבל באמת אינו כן אלא גם באילו הדברים הוא מכוין בהם כוונה עליונה

ספר מגיד מישרים - פרשת מקץ

אור ליום שבת כ"ח לכסליו, ה' עמך וכל אשר אתה עושה ותעשה ה' מצליח רק כי תדבק בי בתורתי ובמשניותי ולא תפריד מחשבותיך אפי' רגע אחד ובכן אזכך לעלות במעלות עליונות...לכן שמע בקולי לאשר אני מצוה אותך...וראה כי כפי מה שתפריד מחשבותיך ממני היה ראוי לעזבך...ותמיד תראה שם ההוי"ה לנגד עיניך כתוב בכתב אש בדיו שחור בס"ת כשר ובכן תירא ותחרד מלפניו כמו שאמר דוד המלך ע"ה שויתי ה' לנגדי תמיד ואם כה תעשה להדבק מחשבותיך תמיד בי ושלא להפסיק אפי' רגע אזכך לעשות ניסים ונפלאות על ידיך כמו בימים קדמונים

ספר השל"ה הקדוש - מסכת יומא - פרק דרך חיים תוכחת מוסר

והנה בזמני היה בק"ק צפת תוב"ב תלמיד חכם וזקן מופלג, והיה מופלג בחסידות ויחיד בדורו, והכל מעדין שמעולם לא בא לידי חטא. וגילה סודו קודם מותו, שכל ימיו היה מצויר נגד ראות עיניו אותיות יהו"ה כאילו היו כתובים לנגד עיניו ועיניו ראות, ומזה לא היה זז רגע אחד, והיה מקיים ממש שויתי יהו"ה לנגד עיני אף בעת אכילה ועסקיו.

ספר אגרא דכלה - דף שכא/ב

והלוי אשר בשעריך לא תעזבנו כי אין לו חלק ונחלה עמך (דברים יד כז). יש לרמז שהיא אזהרה לאדם לבל יאמר מה לי להתעסק במושכלות ובדביקות האלקות, הלא הוא דבר שאי אפשר להשיג על בורייה, רק מחויב בכל יום להתבונן כפי שכלו, וכשיתוודע לו איזה מושכל יעתק ממנה לגבוה יותר, ובכל יום ובכל שעה יוסיף אומץ במושכלות ובהתבוננת גדולת אלקי עולם. על כן מהראוי לאדם לשמוח בחלקו חכמה בינה ודעת שנתן לו הבורא ית"ש, ומה שחננו הבורא בחכמה ובדביקות, והש"י יעזור לו בכל יום יותר ויותר.

אורות הקודש – הדביקות הכללית- אות א'

הדבקות בד' זאת היא התשוקה היותר טבעית לאדם... אין התשוקה של הדבקות המוחלטת באלהים חיים, באור אין סוף, דבר שאפשר להיות חילופו בטבע ההויה. כשם שאנו מוכרחים לחיות, להיות ניזונים ומתגדלים, כך מוכרחים אנו להיות דבקים בד'. הדבקות, הנתבעת ממנו בכל מלא נשמתנו, מוכרחת היא להיות הולכת ומתפתחת בנו, הולכת ומתעמקת בהרגש, הולכת ומתחוורת בהכרה ותבונה. בשום אופן לא תוכל האנושיות, וגם כל ההויה, לחיות, בלא הזרם של תשוקת הדבקות האלהית, החי תמיד בקרבה, אף על פי שהוא באופן סתום ונעלם. הילדות האנושית, בימים שהחושך היה עב ומגושם, הניחה בעולם יסודות של חיים כאלה, שעכבו את הדבקות האלהית לצאת בכל מלא האור שלה. אין לשער את צערה של הנשמה העולמית הכללית, והצער הפנימי הנשמתי של כל חי, וכל אדם, על הלחץ הרוחני, על מניעת הטוב הגנוז בקרבו, המאיר כל כך, המעדין כל כך, המחיה חיי רוחב, חיי נצח, חיי גובה ועז. והחיים הללו הנם מוכרחים לו, הם עצם טבעו והיותו

ספר ראשית חכמה - שער האהבה - פרק עשירי

והנה בזה נבין אומרו (תהלים לג א) רננו צדיקים בה', כי מן הראוי היה שיאמר רננו צדיקים לה' כענין שירו לו זמרו לו ולא אמר שירו בו, אלא הענין אפשר לפרשו בשני פנים, הא' שהוא על דרך שאמר צדיקים בידו"ד שפירשו וכן אמר עתה צו לצדיקים שאם ירננו יהיה כוונתם ליחד שם ידו"ד, וזהו בידו"ד שיהיה השם הזה לנגדכם שתייחדו אותו באופן שהרנה כזו הוא הדבקות הגמור.

ואפשר לומר כי הכוונה לומר שסתם רנה גורם דבקות, והא כיצד כי בספור האדם שבחי מלכו של עולם כענין שבחי דוד המלך ע"ה, וכן כמה שבחים בשבחו של מקום תקן החסיד רבי יהודה הלוי ע"ה האומרם גורם דבקות נפשו באלהיו כי הקדוש ברוך הוא חפץ שיספרו גדלו וכבודו, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קמה ד) דור לדור ישבח מעשיך וגו' הדר כבוד הודך וגו' אשיחה, ורוב המזמור מדבר בזה שראוי לספר תהלותיו וכבודו וגדלו וכיוצא, וכל השירים האלו מעוררים חשק ואהבה בין ישראל לאביהם שבשמים.

...ומפני שאין אנו יודעין לסדר שבחים טוב שנאמר שבחי דוד המלך ע"ה... כמו ששירי התורה גורמים דבקות בה' כך השירים שהנשים אומרות שהם דברי חשק ונבול פה גורמים להפריד הנשמה מצרור החיים ולא יחסר לפחות מדברים בטלים שכולם דברים שאין בהם ממש וכמה אנשים פחותי הנפש נמשכים אחר דברי השירים הפחותים האלה ומאבדים את נפשם, ועליהם אמר הנביא (עמוס ה כג) הסר מעלי המון שיריך וזמרת נבליך לא אשמע

ספר מורה נבוכים - חלק ג פרק נא

הלא בארתי לך שזה השכל אשר שפע עלינו מהאלוה ית' הוא הדיבוק אשר בינינו ובינו. והרשות נתונה לך, אם תרצה לחזק הדיבוק הזה - תעשה, ואם תרצה להחלישו מעט מעט עד שתפסקוהו - תעשה...ודע שמעשי העבודות האלו כולם, כקריאת ה'תורה', והתפילה, ועשות שאר ה'מצוות', אין תכלית כונתם - רק להתלמד להתעסק במצוות האלוה ית' ולהפנות מעסקי העולם, וכאילו אתה התעסקת בו ית' ובטלת מכל דבר זולתו. אבל אם תתפלל בהנעת שפתיך ופניך אל הכותל - ואתה חושב במקחך וממכרך, ותקרא ה'תורה' בלשונך - ולבך בבנין ביתך, מבלי בחינה במה שתקראהו; וכן כל אשר תעשה 'מצוה' - תעשנה באברייך - כמי שיחפור חפירה בקרקע או יחטוב עצים מן היער, מבלי בחינת ענין המעשה ההוא, לא מי שצוה לעשותו ולא מה תכלית כונתו - לא תחשוב שהגעת לתכלית. אבל תהיה אז קרוב ממי שנאמר בהם, "קרוב אתה בפייהם ורחוק מכליותיהם":

ומכאן אתחיל להשירך אל תכונת ההרגל והלימוד, עד שתגיע לזאת התכלית הגדולה. תחילת מה שתתחיל לעשות - שתפנה מחשבתך מכל דבר כשתקרא 'קריאת שמע' ותתפלל, ולא יספיק לך מן ה'כונה' ב'קריאת שמע' - ב'פסוק ראשון', ובתפילה ב'ברכה ראשונה'. וכשתרגיל על זה ויתחזק בידך שנים רבות, תתחיל אחר כך, כל אשר תקרא ב'תורה' ותשמענה, שתשים כל לבבך וכל נפשך להבין מה שתשמע או שתקרא. וכשיתחזק זה בידך גם כן זמן אחד, תרגיל עצמך להיות מחשבתך לעולם פנויה בכל מה שתקראהו משאר דברי הנביאים, עד ה'ברכות' כולם, תכון בהם מה שתהגה בו ולבחון ענינו. וכשיזכוכו לך אלו העבודות ותהיה מחשבתך בהם, בעת שתעשה, נקיה מן המחשבה בדבר מעניני העולם, הזהר אחר כן מהטריד מחשבתך בצרכיך או במותרי מאכלך. וסוף דבר תשים מחשבתך ב'מילי דעלמא' בעת אכלך או בעת שתיתך, או בעת היותך במרחץ, או בעת ספרך עם אשתך ועם בניך הקטנים או בעת ספרך עם המון בני אדם - אלו זמנים רבים ורחבים המצאתים לך לחשוב בהם בכל מה שתצטרך אליו מעניני הממון והנהגת הבית ותקנת הגוף. ואמנם בעת מעשה העבודות התוריות לא תטריד מחשבתך אלא במה שאתה עושה - כמו שבארנו. אבל בעת שתהיה לבדך מבלתי אחר, ובעת הקיצך על מטתך, הזהר מאד מלשום מחשבתך בעיתים הנכבדים ההם בדבר אחר אלא בעבודה ההיא השכלית, והיא - להתקרב אל האלוה ולעמוד לפניו על הדרך האמיתית אשר הודעתך, לא על דרך ההפעלויות הדמיוניות. זאת התכלית אצלי אפשר להגיע אליה מי שיכין עצמו לה מאנשי החכמה בזה הדרך מן ההרגל:

ספר מורה נבוכים - חלק ג פרק נא

...ואין זאת מדרגה שיחשוב כיוצא בי להישיר להגיע אליה. אבל המדרגה ההיא אשר קדם זכרה לפני זאת אפשר להשתדל להגיע אליה בהרגל ההוא אשר זכרנוהו. ואל האלוה נשא תחינה ותפילה להסיר ולהרחיק המונעים המבדילים בינינו ובינו, ואף על פי שרוב המונעים ההם הם מאיתנו - כמו שבארנו בפרקי זה המאמר - , "עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלוהיכם":